

*In dit gedicht
is geen woord
teveel
Neem je er iets af
dan is het
niet meer heel*

(K. Schippers)

Het Vitale Noorden

Zal er na 2012 nog een Oerol zijn, een PeerGroup of een Theater Citadel? De voorgenomen bezuinigingen op culturele instellingen- waaronder het uitkleden van de Basisinfrastructuur (BIS), dat ook het Fonds Podiumkunsten en het Fonds Cultuurparticipatie omvat - bedreigen vele smaak- en spraakmakende organisaties in hun voortbestaan. Zeker in het landsdeel Noord, waar de culturele sector uiterst kwetsbaar is.

Van oudsher zijn de provincies Groningen, Friesland en Drenthe onderbedeeld waar het gaat om cultuurgelden en cultuuraanbod. Het geografisch omvangrijke gebied tussen Vlieland en Emmen herbergt ruim tien procent van de Nederlandse bevolking. Daar steekt een rijksbijdrage van 17 miljoen euro, slechts 3 procent van het landelijk cultuurgeld, schraal bij af. Omdat een vitale bedrijfscultuur ontbreekt, is het bovendien relatief moeilijk via sponsoring in extra inkomsten te voorzien.

Gezien die achtergestelde positie hebben Noordelijke culturele instellingen een zware verantwoordelijkheid. Zij moeten met maximale efficiency een hoogwaardige basis leggen, die het culturele klimaat kan dragen: breed georiënteerd, met aandacht voor zoveel mogelijk belangrijke kunstzinnige disciplines. Daarin is de afgelopen jaren veel werk verzet.

Op het resultaat mag het Noorden, én Nederland, trots zijn: gezelschappen, presentatiepodia en festivals van (inter-)nationale allure. Denk aan EuroSonic Noorderslag, dat elk jaar veel aandacht genereert in binnen- en buitenland, aan een festival als Noorderzon, dat 135.000 bezoekers op de been brengt, of aan Noorderlicht, dat wordt aangemerkt als één van de belangrijkste fotomanifestaties ter wereld. Denk ook aan de eigenzinnige, veelvuldig reizende theaterproducties van het Noord Nederlands Toneel en het Grand Theatre of de spraakmakende projecten van het Noord Nederlands Orkest. In het Noorden zijn zeker niet alle disciplines vertegenwoordigd. En ja, de disciplines die er zijn hebben weinig vlees op de botten. Maar met minimale middelen wordt verrassend veel bereikt. Inhoudelijk en qua publiek.

Tegelijk is het een ijle structuur- die basis is vrijwel alles wat er is. In tegenstelling tot de Randstad ontbreekt het het Noorden aan een vitaal en hoogwaardig secundair circuit. Dat maakt de culturele sector in landsdeel Noord veel kwetsbaarder dan die van de Randstad. Veel disciplines zijn slechts terug te vinden bij één, hooguit twee instellingen. Verdwijnt een instelling, dan verdwijnt direct die discipline- hetgeen niet kan worden opgevangen vanuit andere landsdelen. Dat is iets anders dan snoeien in het culturele landschap, want snoeien doe je om gezonder te maken. Hoe cru het woord ook moge klinken, amputatie is de enige juiste omschrijving.

Is dat erg? Wij menen van wel. Een culturele instelling staat niet op zich – ze functioneert binnen een context, een klimaat. De analogie van de biodiversiteit is wat dat betreft inzichtelijk. Wanneer er te veel soorten wegvallen uit een ecologisch systeem, is het gehele systeem ten dode opgeschreven. Er ontstaan cascade-effecten. Binnen een verschaalde ‘culturele biosfeer’ zal bijvoorbeeld ook de stenen infrastructuur van gebouwen in gevaar komen. Dat is de situatie die in het Noorden dreigt. Een somber vooruitzicht, óók voor instellingen die de bezuinigingsoperatie overleven. Kaalslag kan nooit de bedoeling zijn van cultuurbeleid.

Het is moeilijk iets wat verloren gaat, later weer op te bouwen. Véeel moeilijker dan behouden en koesteren wat van waarde is. Het brede, diverse en grote publiek dat de Noordelijke instellingen hebben opgebouwd, getuigt niet alleen van de kwaliteit van het product. Het getuigt, misschien nog wel belangrijker, van het belang van de regio en de nut en noodzaak van een gespreide culturele infrastructuur.

Vandaar dat we bij deze een gezamenlijke oproep doen aan het Rijk om zich sterk te maken voor een onmisbare, hoogwaardige maar kwetsbare sector. Minimaal zou er gestreefd moeten worden naar handhaving van het – zeer bescheiden – bedrag wat nu van rijkswege naar het Noorden vloeit. Dat moet haalbaar zijn, want hoewel er tijdens het bezuinigingsdebat graag wordt gedaan alsof korten onvermijdelijk is, is het geld er wel degelijk. De werkelijke vraag is: hoe staat het met de wil?

Feiten & Cijfers

- Deze 17 instellingen trokken in 2010 gezamenlijk 595.894 betalende bezoekers
  - Deze 17 instellingen genereerden in 2010 naast structurele overheidssubsidies 13 miljoen euro overige inkomsten
  - De Gemeente Groningen neemt met zijn culturele aanbod de 3^e plaats van de 50 grootste Nederlandse Gemeentes in
  - Deze instellingen krijgen gezamenlijk 3,26% van het landelijke cultuurbudget
  - Met het landelijk cultuurbudget worden 312 instellingen (205 in de BIS, 116 door FPK) structureel ondersteund; 5,3% daarvan is in landsdeel Noord gevestigd.
  - In landsdeel Noord is 10,4% van de Nederlandse bevolking gevestigd.
  - Door de uitgestrektheid van het voorzieningsgebied, hebben de noordelijke instellingen een grote verantwoordelijkheid en de langste reistijd
-
- **Namens Noordelijk Landsdeel:** Bestuurders van Provincies Groningen, Fryslân en Drenthe, Gemeenten Groningen en Leeuwarden
  - **Fotomanifestatie Noorderlicht** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Ton Broekhuis & Wim Melis
  - **Theater Citadel** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Maaïke van den Hoek & Rob Bakker
  - **Eurosonic Noorderslag** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Peter Sikkema, Dago Houben en Peter Smidt
  - **Noord Nederlandse Dans** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Directie: Brigitte de Goeij & Stephen Shropshire

- **Grand Theatre** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Jan Stelma & Vincent Groen
- **Noord Nederlands Toneel** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Arie Wink & Ola Mafalaani
- **Poëziepaleis** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Inge Kappert & Albertiene Hadders
- **De Noorderlingen** (FCP) Namens Bestuur & Directie: Koen Jantzen & Nicolette Klein Bleumink
- **Noord Nederlands Orkest** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Marcel Mandos & Maurits Haenen
- **Tryater** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Siart Smit & Ira Judkovskaja
- **Keramiemuseum De Prinsessehof** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Saskia Bak & Roel Woering
- **PeerGroup** (FPK) Namens Bestuur & Directie: Sjoerd Wagenaar & Valentijn Fit
- **Oerol Festival** (BIS) Namens Bestuur & Directie: Joop Mulder & Marelie van Rongen & Kees Lesuis
- **Noorderzon Performing Arts Festival Groningen** (FPK) Namens Bestuur & Directie Femke Eerland & Mark Yeoman.
- **Club Guy & Roni** (FPK) Namens Bestuur & Directie Frits Selie, Guy Weizman & Roni Haver
- **Jonge Harten Festival** (FPK) Namens Bestuur & Directie Marijke van der Woude
- **Opera Spanga** (FPK) Namens Bestuur & Directie Greetje Sluijs

FPK = Fonds Podiumkunsten, BIS = Basis InfraStructuur, FCP = Fonds Cultuurparticipatie, Structurele subsidie = minimaal 4 jaar, Bestuurlijk Landsdeel Noord = Provincies Groningen, Fryslân en Drenthe, Gemeenten Groningen en Leeuwarden